

Åpenhetsloven

NTLs arbeid med åpenhetsloven

- rapport per 30. juni 2024

Innhold

Lovens formål (§1)	2
1. Innledning og bakgrunn.....	2
2. Norsk Tjenestemannslag	2
2.1 I henhold til NTLs vedtekter § 9 er forbundets organer:	2
2.2 I henhold til vedtektene § 17 består forbundet av følgende enheter:	3
2.3 I henhold til NTLs vedtekter § 3 er Forbundets formål:.....	3
3. Involverte i arbeidet med åpenhetsloven.....	4
4. Avgrensninger, perspektiv og forutsetninger	4
5. Prosess for innkjøp av varer og tjenester i NTL	5
6. Kartlegging av leverandører og forretningsforbindelser.....	6
7. Aktsomhetsvurderingene	6
7.1 Funn.....	7
7.2 Tiltak	7
8. Handlingsplan og oppfølging.....	8
9. Litteraturliste	9

Lovens formål (§1)

«Loven skal fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester, og sikre allmennheten tilgang til informasjon om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.»

NTL er omfattet av loven og vil etter beste evne jobbe aktivt for å oppfylle lovens formål gjennom en tett oppfølging og dialog med våre leverandører og andre forretningsforbindelser til organisasjonen.

For spørsmål til rapporten eller andre spørsmål om NTLs arbeid med åpenhetsloven, ta kontakt med oss på apenhetsloven@ntl.no

1. Innledning og bakgrunn

Åpenhetsloven trådte i kraft 1. juli 2022 og NTL omfattes av loven. Målet med arbeidet er å sørge for at NTL ivaretar åpenhetslovens intensjon om åpenhet og innsyn i de områdene NTL har fokus på.

Hensikten med å gjøre aktsomhetsvurderinger er å forutse, forebygge og/eller begrense den negative påvirkningen NTL har som virksomhet på mennesker, samfunn og miljø.

2. Norsk Tjenestemannslag

NTL er et fagforbund for ansatte i staten og i virksomheter med offentlig tilknytning. NTL er tilsluttet LO og har rundt 57.000 medlemmer. NTL er del av LO Stat som forhandler avtaler for NTLs medlemmer i staten og Spekter. NTL er den største fagforeningen i det statlige tariffområdet og har ca 80% av sine medlemmer i statlige virksomheter. NTL har også medlemmer innenfor Spekter, NHO-Abelia, Virke og noen som er omfattet av direkteavtaler. I tillegg organiserer NTL studenter.

NTL er delt inn i organisasjonsledd etter sektor, virksomhet og fagområde. Alle på arbeidsplassen kan bli medlemmer i NTL, uavhengig av utdanning og stilling. Organisasjonsleddene er sentrum for mye av den faglige aktiviteten, tillitsvalgtarbeidet og NTLs eget interne demokrati. NTL har fylkesutvalg i enkelte fylker, dette er uformelle organisasjonsledd i henhold til NTLs vedtekter¹. I tillegg har NTL et eget faglig og organisatorisk tilbud til alle medlemmer under 35 i Norsk Tjenestemannslag, NTL Ung.

2.1 I henhold til NTLs vedtekter § 9 er forbundets organer:

- Landsmøtet
- Landsstyret
- Forbundsstyret

¹ <https://medlem.ntl.no/Content/217482/33782%20NTL%C2%A0vedtekter%202023-NETT.pdf>

- Lokale organisasjonsledd
- Kontrollkomitéen

2.2 I henhold til vedtektene § 17 består forbundet av følgende enheter:

- landsforeninger m/avdelinger
- foreninger
- grupper
- fylkesutvalg/stedsutvalg/ fagutvalg
- NTL Ung

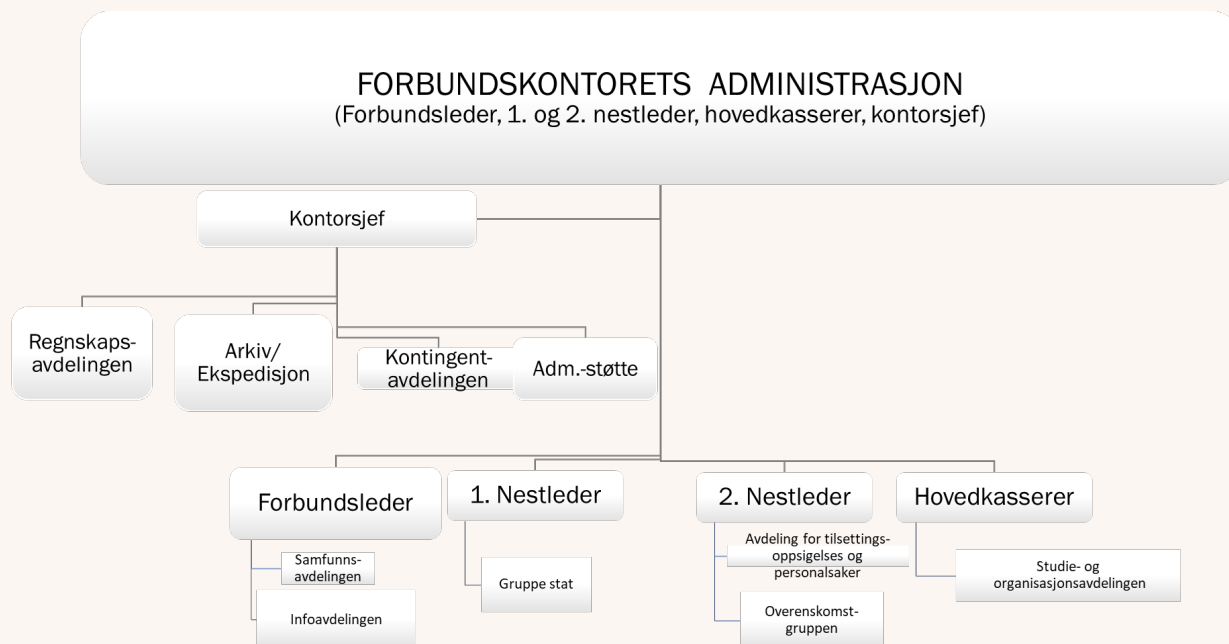
2.3 I henhold til NTLs vedtekter § 3 er Forbundets formål:

- fremme medlemmenes faglige, økonomiske, helsemessige, sosiale og kulturelle interesser
- sikre medlemmene trygge, stabile og faste tilsettingsforhold og rettferdige og forutsigbare lønns- og arbeidsvilkår, med utgangspunkt i forbundets prinsipp- og handlingsprogram og LOs vedtekter og retningslinjer
- sikre medbestemmelse, likeverd og likestilling mellom kjønnene
- arbeide for demokrati, rettssikkerhet og rettferdig fordeling
- arbeide for en klimavennlig omstilling av arbeidslivet
- motarbeide rasisme og fremmedfrykt
- motarbeide diskriminering knyttet til religion og legning
- arbeide for fred og nedrustning

NTL har forbundskontor i Oslo. NTLs forbundskontor er organisert med 10 grupper og avdelinger (se figur). Til sammen har NTL 26 ansatte og 28 valgte. NTLs ledelse (4 personer) velges hvert 4. år på NTLs landsmøte, det samme gjelder NTLs forbundssekretærer (22 personer og to ekstra som vikarierer per juni 2024).

NTL hadde i 2023 en omsetning på 240 925 859 kroner.

NTLs vedtekter er tydelige på at i alle organer, utvalg, arbeidsgrupper og tilsvarende bør ingen kjønn være representert med mer enn 60%. Alle organer, utvalg, arbeidsgrupper og tilsvarende bør ha en sammensetning som i størst mulig grad gjenspeiler bredde og mangfold i NTL.

3. Involverte i arbeidet med åpenhetsloven

Første mars 2024 ansatte NTL en ny kontorsjef som har fått ansvaret med å følge opp det praktiske arbeidet med åpenhetsloven. Fra politisk ledelse leder hovedkasserer Elisabeth Steen arbeidet, mens forbundsleder Kjersti Barsok har det overordnede ansvaret. NTL har en arbeidsgruppe som jobber med åpenhetsloven der Regnskapsavdelingen, Studie- og organisasjonsavdelingen og Administrasjonsavdelingen deltar i arbeidet sammen med politisk ledelse. Informasjonsavdelingen bidrar også. NTL bruker også kompetanse og informasjon fra LO og LOs arbeid med åpenhetsloven.

4. Avgrensninger, perspektiv og forutsetninger

NTLs "kjernevirksomhet" består i hovedsak av å jobbe for medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår. Vi bistår tillitsvalgte ute i NTLs organisasjon, driver utstrakt skoleringsvirksomhet, driver politisk påvirkning, driver koordineringsarbeid av NTLs virksomhet inn mot LO og LO Stat m.fl. På bakgrunn av dette vurderes det slik for 2024 at det er størst risiko og størst mulighet for en positiv påvirkning i vår leverandørkjede.

NTL har identifisert *Innkjøp av varer og tjenester* som et hovedområde. Det er her NTL vurderer at usikkerheten og risikoen er størst for direkte eller negativ påvirkning. Risikovurderingen vi gjør omhandler innkjøp av varer og tjenester. NTL har sett det nødvendig å begrense omfanget av aktsomhetsvurderingene og jobber derfor i første omgang med leverandører innenfor innkjøp av varer og tjenester. Vi har våren 2024 startet med aktsomhetsvurderinger av en del av våre leverandører.

5. Prosess for innkjøp av varer og tjenester i NTL

NTL kan sies å være en middels stor innkjøper og NTLs innkjøp varierer i størrelse og kostnad. Det varierer også i faste anskaffelser og enkeltkjøp. NTL er ikke omfattet av lovverk for offentlige anskaffelser, men er opptatt av at innkjøpene skal ivareta NTLs verdisyn. NTL er sertifisert som Miljøfyrtårn og søker å påvirke omgivelsene i tråd med dette.

NTL har satt seg inn de ulike fasene innkjøp må gjennom, og følger i hovedsak denne modellen som er hentet fra LO:

Fase	Trinn	Aktivitet
Vurdere behov	Behov	Definere behovet som skal dekkes.
	Kjøp	Vurdere behov for kjøp i markedet
	Kjøpskriterier	Bestemme hvilke kvalitet og kvalitetskriterier som gjelder
Forberede tilbudsforespørsel/ konkurransegrunnlag	Anskaffelsesprosedyre	Avgjøre på hvilken måte anskaffelsen skal gjøres
	Spesifikasjoner	Beskrivelse av betingelser som skal gjelde kjøpet
	Leverandørmarkedet	Tråle markedet for å finne aktuelle leverandører
	Forespørsel	Sende ut forespørselsdokumenter til aktuelle leverandører
Vurdere tilbud/ Konkurransgjennomføring	Evaluering	Beslutningsanalyse av innkomne tilbud. Vurderinger gjøres opp mot vår policy og om leverandørene kan møte våre krav
	Forhandling	Kjøpsforhandlinger med den/de beste leverandørene
	Ordre	NTL har valgt leverandør og legger inn formell bestilling
	Mottak	Kontroll av mottatt vare/tjeneste
	Betaling	Etter godkjent mottatt vare - kontroll av faktura
	Garanti	Styring og kontroll med garanti
	Erfaring	Erfaringsvurdering av prosessen. Organisasjonens evne til læring

6. Kartlegging av leverandører og forretningsforbindelser

I 2023 gjennomførte NTL en kartlegging av våre leverandører og forretningsforbindelser. Etter en samlet vurdering besluttet NTL å gjennomføre aktsomhetsvurderinger av leverandører innen følgende grupper i kartleggingen:

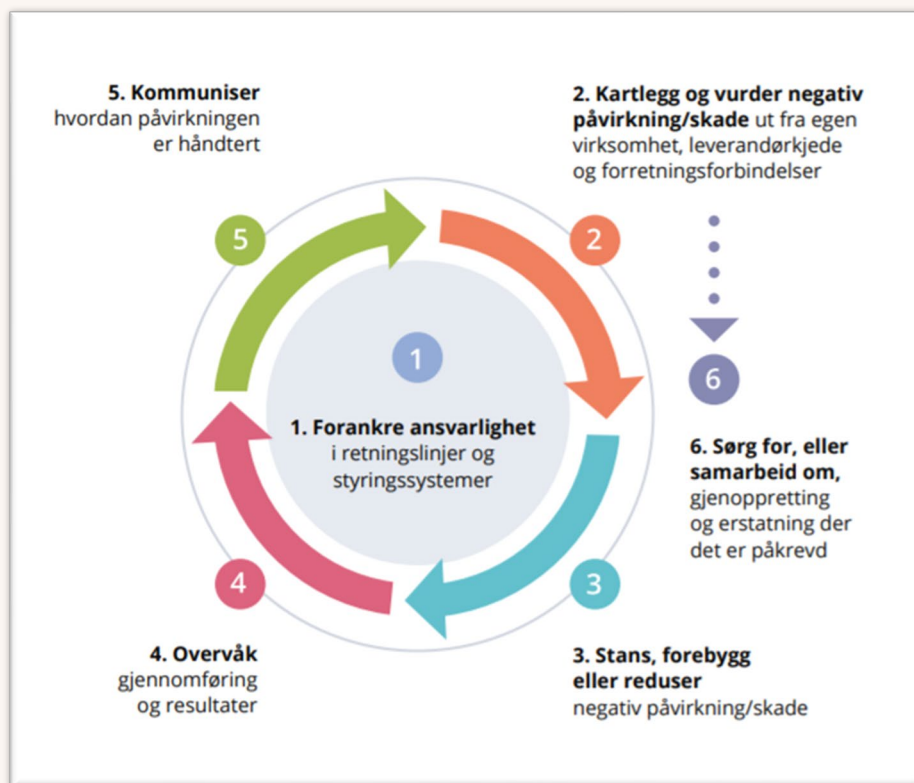
- Hotell, restaurant og konferansedrift
- IKT-drift
- Innkjøp materiell

Begrunnelsen for å velge ut disse gruppene er i korte trekk fordi man antar at risikoen for en negativ påvirkning på forhold som loven peker på kan være større der enn i andre områder, og at man da har en stor mulighet til å påvirke leverandører slik formålet med loven tilsier. Av samme grunn har NTL valgt å konsentrere seg om de største leverandørene (årlige leveranser over 100 000,-) innen de ulike gruppene. Leverandørene innenfor de nevnte gruppene mottar spørsmål som skal danne grunnlaget for aktsomhetsvurderingene som skal gjennomføres.

I 2024 har vi valgt å risikovurdere 18 av våre leverandører. Vi har blant annet inngått tre nye avtaler med leverandører av profileringsartikler som har gjennomgått en risikokartlegging. Vi har i tillegg til de utvalgte gruppene valgt ut leverandører innenfor kommunikasjon og distribusjon for risikovurdering.

7. Aktsomhetsvurderingene

NTL gjennomfører aktsomhetsvurderinger i tråd med OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for et ansvarlig næringsliv:

NTL benytter ulike metoder for sine aktsomhetsvurderinger. Noen av de større leverandørene redegjør åpent for deres egne rutiner og aktsomhetsvurderinger. NTL gjennomgår disse rapportene, og følger opp ved behov. Andre leverandører får tilsendt en rekke spørsmål de må svare på. NTL benytter LO sitt spørsmålsbatteri som i hovedsak er bygget på Etisk Handel Norge og "House of Control" sine standarder for spørsmål samt egne spørsmål om arbeidstakers rettigheter utarbeidet av LO.

Spørsmålene/undersøkelsen ble sendt til NTLs leverandører våren 2024. Svarene på denne undersøkelsen ble gjennomgått og vurdert av en arbeidsgruppe i NTL.

7.1 Funn

En av NTL sine leverandører rapporterer utfordringer med menneskerettigheter i Myanmar. Samtidig redegjør denne leverandøren for at dette er et tema som det jobbes aktivt med for å forbedre. En av våre leverandører rapporterer avvik i arbeidstakerrettigheter hos noen av sine transportleverandører. Dette er avvik knyttet til arbeidstid, overtidsbetaling, mangel i arbeidsavtaler og mangel på HMS-systemer. Leverandøren jobber aktivt for å rette opp nevnte forhold. En leverandør er en del av et stort globalt konsern. På globalt nivå har dette konsern mottatt 110 klager relatert til menneskerettigheter, inkludert diskriminering, trakassering, lønn og arbeidstid. Av disse 110 sakene krevde 21 saker videre gransking og tiltak for å løse dem.

Aktsomhetsvurderingene avdekket også at fire av våre leverandører hadde mangelfulle systemer på enkelte områder for å sikre grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i sin leverandørkjede. En leverandør hadde mangler på en rekke områder.

7.2 Tiltak

Samtlige leverandører med et avvik vil bli fulgt opp av NTL.

De leverandører der vi avdekket manglende systemer for å sikre grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i sin leverandørkjede vil vi i løpet av 2024 gå i dialog med for å utfordre de på å få på plass bedre rutiner. Bedre rutiner kan være med å sikre grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i deres verdikjede.

Den leverandøren der det er avdekket mangler på en rekke områder kommer vi til å gå i dialog med for å varsle at vi vurderer å skifte ut leverandøren. Vi håper det vil føre til en vesentlig forbedring av egne systemer.

De tre leverandørene som er store kommersielle leverandører, og som opererer i et internasjonalt marked redegjør åpent og godt om sine avvik. I første omgang vil NTL følge med på utviklingen gjennom redegjørelser på egne nettsider og redegjørelser etter åpenhetsloven. Hvis vi ikke opplever en tilstrekkelig redegjøring eller tilstrekkelig utvikling vil vi ta kontakt med leverandøren.

I løpet av året har vi avsluttet et forhold med en leverandør og erstattet denne med nye leverandører. Disse nye leverandørene har alle gjennomgått en risikovurdering av NTL.

8. Handlingsplan og oppfølging

NTLs arbeid for å oppfylle formålet med åpenhetsloven vil være en kontinuerlig og pågående prosess. For det videre arbeidet er det utarbeidet følgende tentative arbeidsplan:

Tiltak	Hensikt	Frist	Kommentarer
Gjennomføre aktsomhetsvurderinger av aktuelle leverandører	Avdekke evt avvik	Juni 2024	
Følge opp leverandører som har avvik	Bli enige om tiltak for å rette opp situasjonen	Desember 2024	
Revidere og videreutvikle eksisterende og evt. nye rutiner og retningslinjer når det gjelder innkjøp av varer og tjenester	Sikre at NTL har rutiner og retningslinjer i hht forventet standard	Oktober 2024	Første utkast laget mai 2024
Utarbeide rutiner for aktsomhetsvurderinger som en del av kvalifisering av nye leverandører	Sikre at NTL knytter til seg fremtidige leverandører med tilfredsstillende standarder	Oktober 2024	Utkast til slike rutiner er laget mai 2024
Be om bekreftelse fra leverandør med avvik at det er rettet opp	Sikre at leverandørene reduserer negativ påvirkning/skade	November 2024	
Kontinuerlig oppfølging av dagens leverandører og inngåtte kontrakter	Sikre en kjennskap til leverandørene slik at NTL kan reagere ved mistanke om avvik	Kontinuerlig	
Fokusområder for rapporten 2025	Vurdere om andre områder av NTLs virksomhet bør omfattes	Desember 2024	

9. Litteraturliste

Lovdata, åpenhetsloven

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-99?q=%C3%A5penhetsloven>

OECD veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv

https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/blogs.dir/263/files/2019/09/2019_04_OECD_DDveileder_nettil.pdf

OECD veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv – en innføring

<https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/sites/263/2022/09/Innforing-i-aktsomhetsvurderinger.pdf>

Forbrukertilsynet om åpenhetsloven

<https://www.forbrukertilsynet.no/apenhetsloven>